

Милијан ДЕСПОТОВИЋ

ЧИТАТИ ЗАПИСАНО ИЗОСТАВЉАЊЕМ

Ненад Бургић: *Слушање шишине*, хаику песме,
Еко бизнис, Краљево, 1992.

Боравећи дуже времема у домовини *Мацуо Башо*, који је песничку форму хаику уздигао на степен прворазредне уметности, у Јапану, *Ненад Бургић* је свесно прихватно утицај зена на хаику поезију коју је код нас изворно писао и иза себе оставио. Читајући његове песме уочавамо одсутност песника а све је ипак ту; и песник и песма. Довођењем себе у такво стање свести песник је избегао било какву подвојеност, уклонио је оно доминантно »ја« које западњак истиче а којег се човек истока и источне културе клони.

Укратко то је белег постхумно објављене Бургићеве збирке хаику песама »*Слушање шишине*«, у избору *Небојие Миленковића*. Неке песме, овде заступљене, могле су да изостану и место нађу у неком другом избору слободније песничке форме, али и овде оне не одударају од песниковог погледа изнутра, а не одозго, од презира бљештавила и сјаја.

»Само један *иуи*
води на врх планине
а безброј са *врха*«.

Ширину видика са планине, претворио је у мноштво путева, искључимо ли ту симбиозу, ето зена, али дефиницију зена пећемо моћи никад изрећи, она је уток неживе у живу природу, и обрнуто. Зато се зен никад не завршава и на питање, шта је зен(?), нема одговора: треба тежити његовом откривању а то се може одбацивањем оног што зен није. Тим путем отишао је и Бургић, није ли сглатно писао једну те нсту књигу — »Отворена (Затворена) књига«¹, чији наслов указује на зеновску будност које је итекако био свестан; у писању поезије, бављењу калиграфијом, у чајној церемонији... Свему је придавао значај тренутка и времена догађања за коју каже: »*Знаш колико си видео и што сада и овде*«. А, то је хаику,

¹ Ненад Бургић: *ОТВОРЕНА (ЗАТВОРЕНА) КЊИГА*, издање аутора, Краљево, 1979. Песник је намеравао да ову књигу поново објави под истим насловом и допуњену у издању часописа за хаику ПАУН, из Пожеге.

индивидуално сазнање, појединачна свест, могућност доживљаја наново свако понаособ. Један од њих је и овај:

*»Цео дан ходам
прелазак преко реке
једино сам чуо«.*

На слићу реке (моста нема за прелаз), где се услузи нуде неправилно распоређени овећи белуци камена, на којима вреба зелена слуз устајале воде, чује се оно чувено, бућ! Нисмо у зеленилу, на први мах, уочили жабу која се сунчала, али смо чули њен скок на прелазу преко реке, склонила се са камена на који је песник крочио ногом. Спонтаност и непосредност доживљаја у Бургићевом хаику су јасни, али нису доречени, па могу читаоца којем је хаику форма непознаница збунити, забуне ће се лишити буде ли умео читати оно што је записано »изостављањем«. Тако ће опет схватити како је песник отклонио оно што у хаику није зен. А да би нашем читаоцу макар мало приближили зен, који очито није привилегија само за далекоисточњаке, *Владимир Девиде* у књизи »Зен«² наводи једну строфу немачког песника Гетеа, коју сматра изворним »западњачким зеном«:

*»Желши ли коракнућии у бесконачно?
Пођи само на све стране у коначном!
Желши ли се освежићии целином,
Мораш целину сјазићии у најмањем.«*

Није сва наша хаику поезија прожета зеном, а ваља знати да се изворни хаику у нас почео писати веома касно, мада је прве препеве јапанских хаику учинио *Милош Црњански*, далеке 1927. Иначе од свих класичних јапанских уметности на разумевање Запада најдуже је чекала хаику поезија и нб-драма.

Бургићевом схватању зена допринео је и сусрет са писцима изворног јапанског хаикуа, те савршен сензибилитет према природи и људима, према речи и свим оним ситницама које је натапао сегментима јапанске и кинеске културе. По угледу на старе јапанске радионице, Бургић је основао атеље који је назвао »Исто«, узимајући за назив идеограм који и на кинеском и на јапанском значи исто. »Исто« је и назив библиотеке коју издавач ове књиге покреће и најављује поновна издања свих књига Ненада Бургића: »*Кинеска калиграфија*«, »Отворена (затворена) књига«, »Олуја у планини«, »Каталог слика«... Ненад Бургић је трагично настрадао 7. августа 1990, у Београду и иза њега је остало доста расутих рукописа песама, фрагмената, чланака, израђених печата и слика... Обавеза пријатеља је да сакупе, сачувају и помогну да се све то публикује, јер оно чиме се Бургић бавио, а бавио се успешно, задужује нас, а све то део је наше укупне културе, односно значајан допринос приближавању источне нашој култури.

Сви они који књигу »Слушање тишине« буду имали у рукама научиће, пре свега, да читају тишину, гласну тишину. Уз хаику је прире-

² Владимир Девиде: ЗЕН, Знање, Загреб, 1992.

ђена и библиографија свег оног што је Бургић објавио и оног што је о њему објављено. Ту су у целости и текстови *Викторије Вукичевић* («На раскршћу са калиграфијом Ненада Бургића»), *Леона Лазарова* («Гестуално у уметности Ненада Бургића») и текст Дејана Ђорића («Ненад Бургић»). Бургић је био дипломата по позиву, у Јапану је боравио у својству културног аташеа наше амбасаде, часно је обављао позив и оставио је довољно трага да га и једна и друга култура памте.

И једна напомена за ликовну опрему књиге: на насловној страни је фотографија чувене јапанске певачице *Кашибабаре*, која на себи има блузу од југословенске заставе: тробојка и црвена петокрака. Блуза је била хит у Јапану, а идеја коју је остварила најпознатија јапанска креаторка, потекла је од Бургића.

»Гле, на расцвалу
шрешњу сиусџила се и
сјајна звезда«.

(Милијан Деспотовић)

Светлости се итекако разумеју и померају граничнике које, кад тад, рђа уклања. А цвет трешње је свугде исто то — цвет!